

اصول بازاریابی و مدیریت بر بازار

مهندس سید ایمان جنانی
کارشناس امور تحقیقات، بذر و آموزش
شرکت توسعه کشت دانه های روغنی

بسته بندی

به محض مشاهده کالا در زمان خرید، رنگ، شکل، اندازه و جنس بسته بندی از عوامل تاثیر گذار بر تصمیم گیری برای خرید یک محصول خواهند بود. در سالیان اخیر شرکت ها و تولید کنندگان کالاهای عمده خصوصا در سطح بین المللی با عرصه توزیع جهانی، تمرکز زیادی بر این مبحث گذاشته و هزینه های کلاسی را متحمل شده اند. از سوی دیگر نوع بسته بندی بر سلامت کالا نیز تاثیری عمده داشته و به خصوص در زمینه محصولات خوراکی، نقش کلیدی ایفا می نماید.

تاریخچه بسته بندی

بسته بندی جز لازم و ضروری زندگی مدرن است. هر چه یک کشور صنعتی تر و مدرن تر باشد، به همان نسبت اهمیت و گستردگی کالاهایی که دارای بسته بندی هستند نیز بیشتر است. امروزه تولید بسته ها به یک صنعت، هنر و فعالیت اقتصادی بزرگ تبدیل شده است. بی گمان بشر شیوه های بسته بندی را از طبیعت آموخته است.

نگاهی به مرکبات، تخم پرندگان، پوسته بیرونی بعضی میوه ها مانند گردو، فندق، پسته، بادام و غیره، این واقعیت را اثبات می کند. ظهور انقلاب صنعتی تحول اساسی در صنعت بسته بندی ایجاد کرد. به طور کلی می توان عوامل توسعه صنعت بسته بندی را در زیر مشاهده کرد:

۱. راحت طلبی مصرف کنندگان
۲. رشد تجارت بین المللی
۳. شدت گرفتن رقابت
۴. اهمیت دادن افراد به بهداشت
۵. تدوین استانداردهای مواد غذایی
۶. تسهیل و توسعه حمل و نقل
۷. تمایل به خرید هفتگی

۸. زمان کم برای تصمیم گیری جهت خرید
۹. افزایش بخش بندی بازار
۱۰. افزایش فاصله بین محل تولید تا مصرف
۱۱. حجم کوچک تری از محصولات به علت تغییرات جمعیت شناختی، ضرورت پیدا کرده است.
۱۲. افزایش اهمیت امنیت و اطمینان

۱۳. اثر بسته بندی در کاهش ضایعات ناشی از اثرات منفی محیطی
۱۴. گسترش شهرها و افزایش جمعیت آنان
۱۵. رواج فروشگاه های بزرگ و توسعه خرید سلف
۱۶. تغییر سبک زندگی و افزایش مشاغل بیرون از منزل برای زنان
۱۷. پیشرفت تکنولوژی.

در اواخر قرن نوزده میلادی، انقلاب صنعتی، پنج پیشرفت مهم را در امر بسته بندی رایج کرد:

۱. استفاده از قوطی های فلزی مخصوص مواد غذایی که قابلیت فرآیند حرارتی داشتند.
۲. استفاده از تیوب های قابل انعطاف که قابلیت چاپ مناسبی داشتند.
۳. استفاده از کارتن های تا شونده.
۴. استفاده از جعبه های لایه دار قابل حمل که به طور کلی جایگزین ظروف چوبی شدند.
۵. استفاده از درب های تاجی شکل، که یک روش مناسب برای ایجاد دوخت غیر قابل نفوذ در بطری بودند.

تعریف بسته بندی

برای بسته بندی تعاریف متعددی وجود دارد که هر یک، از دیدگاه خاصی به مقوله بسته بندی پرداخته است. در اینجا به چند تعریف اشاره می شود:

بسته بندی شامل طراحی و تولید ظرف یا پوشش برای یک کالا است (کانلر، آرمسترانگ).

بسته بندی فرآیندی است که سلامت کالای محتوای خود را از مرحله تولید تا مصرف تضمین می نماید.

بسته بندی علم، هنر و تکنولوژی محافظت از محصولات به منظور کنترل، محافظت، حمل و نقل، ذخیره سازی و نمایش اطلاعات است (لی ولی).

بسته بندی را می توان تعریف دینامیکی، علمی، هنری و تبلیغاتی محصول بسته بندی شده دانست (نیاکان).

اما کامل ترین تعریف از بسته بندی توسط پین در سال ۱۹۶۲ ارائه شد:

۱. سیستمی که زمان تهیه کالا را جهت انتقال، توزیع، ذخیره، خرده فروشی و مصرف کاهش می دهد.

۲. یک عمل فنی و اقتصادی است که هزینه تحویل کالا را به حداقل می رساند در حالی که فروش و سود حاصل از آن را به حداکثر می رساند.

۳. یک مفهوم تضمین کننده برای تحویل مطمئن کالا در شرایط مطلوب و با کمترین هزینه به آخرین مصرف کننده است.

نکته ای که در اکثر تعاریف دیده می شود این است که بسته بندی یک سیستم است یعنی مجموعه ای هماهنگ از مواد، انرژی و ارزش افزوده است که یک پوشش حفاظتی و یک ساختار اطلاعاتی برای کالا به وجود می آورد.

منبع:

جزوات درسی آقای دکتر محمد آزادی، سازمان مدیریت صنعتی.

